

šance in trdnjave skrivali in ruske napade odbijali. Vkljub temu pa imajo Rusi sijajnih uspehov: turško brodogve so iz Donave pobrisali, Nikopolje, Sistov in Trnovo vzeli, 6000 Turkov vjeli, Šipkino sotesko skozi Balkan zaseli, glavno turško vojsko pod Mehemed-pašem pred Bjelo ustavili in zbili nazaj, Osman-pašo pa v Plevni zajeli ter ga trdno držijo oklenjenega od 3 strani. Rus se ne boji mraza, pač pa bo bolgarska zima egipčanske, arabske in sirijske regimete Turkov, ki so toplemu solncu navajeni, hudo stiskala, že sedaj jih močno pobira grdobna griža. Dva oficirja turška sta zbegnola v Srbijo ter povedala, da je Osman-paša v Plevni zgubil 17.000 mož, v mestu mu leži 10.000 ranjenih, v Orhaniji 7000, v Sofiji 4000, v Vidinu 3000 in v Nišu 3000. Iz tega je razvidno, da so turške zgube strahovite. Okoli Plevne je ruski general začel delati šance, 6000 motik se giblje vsaki den od jutra do večera, vkljub slabemu vremenu; tudi je že ondi za prst debel sneg zemljo pokrnil. Rusi in Rumuni bodo Plevno tako obkolili, da bo Osman-paša vsled pomanjkanja živeža moral udati se. Da se mu dovažanje živeža zabrani, je general Gurko dobil povelje vseh konjenikov okoli Plevne ter z Skoboljevem, ki ima 1 divizijo pešcev, 3 brigade lovecev, 6 baterij in 16 regimentov konjenikov, stezo proti Sofiji začel zapirati; 5. okt. je zaplenil 1000 volov, ki so bili Turkom v Plevni namenjeni; tudi je več mostov in turški telegraf dal razdrėti. Namesto starega Nepokojšičkega je postal načelnik generalnemu štabu prebrisan knez Imeretinski, tisti, ki je pri Lovacu slavno zmagal; 9. okt. je šel zadnji oddelek ruske garde skozi Bukarešt in boče okoli 15. okt. vsa garda na bojišču; ob enem je car pozval še eden vojni oddelek pod orožje. Pravijo, da je v zadnjih 6 tednih 100.000 Rusov prišlo v Bolgarijo. Blizu Silistrije skušajo Turki črez Donavo vdreti, da bi zamogli po Rumškem požigati in ropati, toda Rusov je že vse polno v Kalarašu, da jim to zabranijo. Ruščuk so krogle tako zdelale, da ste $\frac{2}{3}$ hiš podreni. Rumuni so svojo vojsko pred Plevno pomnožili do 35.000 mož; 1. okt. so Turki hotli iz Plevne vdreti, toda ruski in rumunski konjeniki so jih zapodili nazaj v mesto stradat; 2. okt. so ruski granati v Plevni Turkom užgali velik stolp, ki je bil poln smodnika ter se je ves raznesel. V Šipko so Rusi dobili železne hiše in peči, da bodo zamogli v snegu strpeti. V Armeniji pred Karsom bili so 1. 2. 3. in 4. oktobra krvavi boji, toda brez uspeha. Muktar-paša je namreč močno zašancan na skalnih višinah od Karsa do ruske meje, kder je okoli hriba v Karajalu ruski tabor; 2. okt. rano je veliki knez Mihael začel boj, njegovi Rusi so hrabro zgrabili Turke ter jim vzeli močno zašancani hrib Veliki-Jagni, 2 uri od Karsa; več turških bataljonov je bilo uničenih in 200 Turkov vjetih. Drugi tretji in četrti den je skušal Muktar-paša Ruse pregnati, se mu pa ni posrečilo, ter je zgubil 6000 mož. Peti den je bilo vse mirno in Rusi videvši

da hriba Veliki-Jagni ne morejo lahko braniti zaradi pomanjkanja vode, so se umaknili sami radi v svoj tabor. V 4 dnevem boju je palo mnogo oficirjev in 2500 vojakov. Turški sultan z svojimi generali ni prav zadovoljen. Mehemed-pašo (rodom Nemca), ki je blizu Bjele tepen bil, je odstavil in ga poslal proti Črnogorcem; tudi Ejub-paša je odstavljen; glavni turški poveljnik je postal Sulejman-paša, tisti trdoglavec, ki je v Črnogori in v Šipkino soteski okoli 30.000 ljudi zgubil. Proti Srbiji se zbira turška divjad v Nišu, Koršumlji in nasproti Zaječaru. Črnogorci prežijo na Turke blizu Kolašina in Trebinja ter nameravajo mahnuti v Zubce v kotorskih bokah. Jihov knez Nikola se je iz Cetinja preselil v dobljeni Nikšič, katerega je te dni zapustila zadnja turška rodbina z 60 babami. Da bi le brž vsa turška gnjiljad zapustila Evropo!

Za poduk in kratek čas.

Odrtija pa krščanska vera.

II. Celih 700 let je sv. Cerkev krščanski svet srečno branila in varovala pred odrtijo in njenimi nesrečnimi nasledki. Ko so pa v 16. stoletju našli pot v Ameriko in okoli Afrike v bogato Indijo, raztegnila se je svetovna kupčija in ž njo vred veljava denarja neizmerno. Začeli so z denarjem barantati in tako smo polagoma zabredli v oderuštvo, kakoršno je nekda le pri paganskih Rimljanih razsajalo. Ves upor in svarjenje od strani sv. Cerkve bilo je zastoj. Še ni veliko črez 100 let minolo, kar je Benedikt XIV. kot odrtijo proglasil prejete obresti od kapitala, kateri se ima posojilcu zopet vrneti, tudi v tem slučaju, če je dolžnik bil bogat mož in je z izposojenimi denarji več procentov pridobil, kakor jih je moral za obresti dati. Cerkevna zapoved zastran odrtije zgubljal je čedalje več praktične veljave, zlasti potem, ko so njo nekateri učenjaki začeli zagovarjati. Izumili so 4 razloge, s katerimi so prejemanje obresti opravičevali: lastna škoda (damnum emergens), zguba dobička (lucrum cessans), bojazen za kapital (periculum sortis), pogojena kazen, če se kapital ne vrne ob pravem času (poena conventionalis). Toda navedeni razlogi odrtije ne opravičujejo, ostre cerkvene zapovedi nikakor ne pobijajo, ampak prejemanje obresti le izgovarjajo včasih, kakoršni so den denešnji. To je tudi sedaj sv. Cerkev pripustila ter ne tirja od vernikov strogega izpolnjevanja njene zapovedi zoper odrtijo od pike do pike; ker v dobi, v kateri je vse v oderuštvo zakopano, se drugače ravnati ne more. Sv. Cerkev je prisiljena z ljudmi potrpeti in čakati boljših časov; ona sedaj posnema Zveličarja, ki je s svojimi učenci tudi potrpljenje imel rekoč: „še veliko vam imam povedati: ali sedaj ne morete nositi“. Sv. Cerkev je prisiljena zaradi izrednih sedanjih denarstvenskih in kupčijskih razmer zopet tako postopati, kakor

pred prvim cerkvenim občnim zborom v Niceji leta 325.

Kaj pa je med tem vernim katoličanom storiti? Tem pripada trojna naloga: prvič morajo si pridobiti prave misli in pojmove o libvi ali odrtiji, kakoršnih jim sv. Cerkev podaja, drugič se jim je trdno prepričati zastran važnosti oderuškega prasanja in tretjič imajo misliti na sredsiva, s katerimi bi se zamogla odrtija med kristijani zopet zatreti ali vsaj omejiti. Da bi se katoliški možje te trojne naloge hotli brž poprijeti, to je sedaj res močno želeli. Kajti odrtija je poglavitni vzrok sedanjemu siromaštvu in sili, ona je največja zapreka, da ne pridemo na bolje. Posojilna pogodba je že sama po sebi precej nepravična. Skoro vselej je posojilcu bolj ugodna, kakor dolžniku. Prvi si že naprej določi svoj dobiček in nima dalje nobene posebne skrbi; dolžnik pa mora skrbeti za obresti, z kapitalom trdno in opazno delati, če se hoče kedaj dolgov znebiti. Posojilna pogodba daje posojilcu dobičkov brez skrbi, dolžniku pa nalaga samih zgub vključ silnemu trudu. Zato pa tudi sedanje dni vse tišči, da bi med srečno število kapitalistov moglo vlesti. Nikakor se ni čuditi, da tisti ljudje, ki se trdnega dela najbolj bojijo — Judje v Evropi in Parzi v Aziji — največ z denarjem barantajo ter se neizmerno bogatijo z oderuški obrestmi za izposojevanje svojih vedno večjih in mogočnejših kapitalov. Sploh posojilne pogodbe pasejo gladovno pohlepnost na škodo siromaškemu pridelovalnemu ljudstvu. Kdo bi se ne prestrašil, kedar pomisli, kako sedaj skoro sleherno podzvetje, bodi obrtniško, bodi kupčijsko ali kmetijsko, živi le od izposojenih kapitalov, za katere plačuje strahovite, prav oderuške obresti? Še sleherno napredovanje jim je na kvar: kajti bolj ko napredujejo, več jim je treba kapitalov, bolj plačujejo obresti, več trpijo. Ubogi mož, rokodelce ali kmet, ki se trudi noč in den, kako bi svoje ljudi čeravno siromašno vendar pošteno preskrbel, mora obnemoči v krempljih čankolizne ali šeškarške pohlepčnosti oderuhov. Jednaka se godi tudi velikim posestnikom, fabrikantom in trgovcem, vsi vzdihujejo v hlapčevalnem robovanju pod jarmom oderuškega kapitala. V sili si ne vedó drugače pomagati, kakor da pritiskajo na ljudi, kateri so od njih odvisni, t. j. na uboge delavce in težake s tem, da jim krčijo dnino; trgovci zopet podražavljajo blago, da zamorejo shajati; tako pa teži neizmerna teža, ki bi orjaka zdrobila, naposled na najnižjo, največjo pa tudi najubožnišo vrsto prebivalstva, t. j. delovalni proletarijat ali nemaništvo; to pa vse ubožano in izsesano si prizadevje zgostiti se, zediniti in vzdigniti zoper denarno tlačiteljstvo. Zemljiščni posestniki, obrtniki in kupci bi v sedanji dobi svetovnega prometa in vsestranskega napredka lahko v prvi vrsti srečno in veselo živeli, toda nesrečno razsajanje oderuškega kapitala jih vedno paha in pše na sredo med oderuhe in nemaniče, med krido in „strike“

(t. j. upor nezadovoljnih delavcev, ki bočejo večjo dnino si priboriti s tem, da vsi na enkrat delo popustijo), med kladyo in naklo. Kako hočemo torej ljudem pomagati, dokler bo odrtija svet strahovala? Kako hoče gospodar svojim delavcem privočiti človeško življenje, pravično mero pri delu, plačilu in počitku, če je pa sam popolnem prodan neumiljenemu odedu izposojenega kapitala? To ni mogoče. Nagon, obraniti samega sebe, je močnejši, kakor ljubezen do bližnjega. Gospodar ne more biti dober, sicer je sam v kratkem času uničen. In kako hoče naposled država pri-skočiti siromakom v pomoč, če pa sama vzdihuje pod nasilstvom pohlepnih oderuhov?

Književnost. „Kocenov zemljepis za narodne šole, poslovenil Ivan Lapajne“, naslov je knjigi, ki je v založbi učiteljskega društva za slovenski Štajer prišla na svitlo. Ime Koceno-vo je glede zemljepisne vede tako slavno znano, da nam izvrstne knjižice ni treba še posebno priporočati, ker jo zadostno priporoča ime pisateljevo. Cena knjižici je 15 krajcarjev. Marljivi g. Lapajne poslovenil je ob enem knjižico z naslovom: „Učitelj Dobrašina“, podučna povest Slovincem, kateri je pa cena 8 krajcarjev.

Smešničar 41. Blizu Celja nahaja se nemškutarsk tržišč, kamur ne zabaja niti edini list „Slov. Gospodarja“. Zato se upa ta sledeče povedati, kar je iz ovega trga poizvedel. Nekedaj so tam skopali nov studenec ali štepih pa niso vedeli, kako bi ga zmerili. V zadregi jim pomaga star „korporal“. Ta položi drog čez studenec in se z rokama nanj obesi, njemu za pete se oklene drugi in temu ravno tako tretji tržan. Bil je tako štepih uže „drei Mann hoch“ premerjen. Sedaj pa vtrnete „korporalu“ roki. Reče: „dedovje, le trdno držite, jaz moram v roke pluniti, potem bom uže zopet za drog prejel Reče, plune in . . . štrbunk vsi padnejo na dno v vodnjak. Studenec je bil zmerjen.

Razne stvari.

(Milostljivi knez in škof) so za Ložniške pogorelee v Žavski fari darovali 50 fl.

(Za po toči 18. avg. poškodovane) so dalje podarili č. g. Franc Šrol, župnik v Svičini 8 fl. 60 kr. in g. Valentin Kašperšič v Mariboru 2 fl.

(Pogorel) je g. Franc Škerlec, trgovec in poštnar pri sv. Tomažu nad Veliko nedeljo, škoda je 1400 fl.

(Obesil) se je 50letni, oženjeni Jožef Slamšek v gozdu Luke Pajeka. Pravijo, da se je zaradi pomanjkanja in ubožtva usmrtil. Čudna znamenja!

(Plaz) se je vtrgal na srenjsko stezo pri sv. Florijanu blizu Šoštanja, na vrhu stoječa kapela je v nevarnosti.